

Sygn. akt I NWW 168/21

POSTANOWIENIE

Dnia 21 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Janusz Niczyporuk

w sprawie z wniosku J. B.
o wyłączenie sędziów Sądu Okręgowego w Bydgoszczy od orzekania w sprawie
o sygn. akt X Ca 45/21,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 21 września 2022 r.,

pozostawia wniosek bez rozpoznania.

UZASADNIENIE

W sprawie z powództwa W. B. przeciwko J. B. o ustanowienie rozdzielności majątkowej, toczącej się przed Sądem Okręgowym w Bydgoszczy pod sygn. X Ca 45/21, pismem z dnia 25 listopada 2021 r., działając w oparciu o treść art. 177 § 1 k.p.c. J. B. (dalej: wnioskodawczyni) wniosła o wyłączenie od orzekania w sprawie SSO M. G. wraz z jednoczesnym wnioskiem o wyłączenie wszystkich pozostałych sędziów Sądu Okręgowego w Bydgoszczy.

Wnioskodawczyni oparła wniosek na przesłance powołania Sędziów przez „tzw. neo-KRS”, w konsekwencji czego wyrok wydany przez Sędziego „nominated neo-KRS” będzie wyrokiem nieważnym, jako że wydany przez osobę, co do której istnieją uzasadnione wątpliwości odnośnie do prawidłowego formalnie powołania na zajmowane stanowisko.

Biorąc pod uwagę powyższe Wnioskodawczyni wniosła o przekazanie niniejszej sprawy do rozpoznania innemu równorzędnemu sądowi, wskazując jako podstawę normę przepisu art. 44¹ k.p.c. oraz uznając, że przedmiotowy wniosek jest konieczny i zasadny.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek pozostawiono bez rozpoznania.

W myśl art. 26 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz.U. 2021, poz. 1904, dalej: u.SN) do właściwości Sądu Najwyższego należy rozpoznawanie wniosków lub oświadczeń dotyczących wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma się toczyć postępowanie, obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego. Ustawodawca powierzył Sądowi Najwyższemu rozpoznawanie określonej kategorii wniosków lub oświadczeń formułowanych w toku spraw rozpatrywanych przez sądy, a jednocześnie ograniczył zakres kognicji Sądu do takich, które zawierają pewien rodzaj zarzutów, tj. zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego.

Wniosek o wyłączenie sędziego skierowany do rozpoznania przez Sąd Najwyższy na podstawie art. 26 § 2 u.SN, jako obejmujący ustalenie oraz ocenę zgodności z prawem powołania sędziego lub jego umocowania do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości, pozostawia się bez rozpoznania (art. 26 § 3 u.SN).

Przywołany art. 26 § 3 u.SN wyznacza tym samym granicę, w jakiej Sąd Najwyższy bada zarzuty, o których mowa w art. 26 § 2 u.SN. Zarzuty te nie mogą dotyczyć oceny tego, czy dana osoba jest sędzią, a więc polegać na rozstrzygnięciu w przedmiocie przysługiwania osobie objętej wnioskiem statusu sędziowskiego. Ograniczenie to stanowi konsekwencję przewidzianej na poziomie konstytucyjnym procedury powoływania sędziów przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa (art. 179 Konstytucji RP) i wiąże się z rozstrzygnięciem przez ustawodawcę, że akt powołania stanowi podstawę prawno-konstytucyjnego stosunku łączącego osobę sędziego z Rzeczpospolitą Polską, który - jako taki - nie może być przedmiotem kontroli sądowej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 października 2019 r., I NOZP 2/19). O ile zatem istnieje sądowa kontrola uchwał Krajowej Rady Sądownictwa obejmujących rozstrzygnięcie w przedmiocie przedstawienia Prezydentowi RP wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego, realizowana przez Sąd Najwyższy (art. 44 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie

Sądownictwa, Dz.U. 2021, poz. 269 z późn. zm.; dalej: ustawa o KRS), o tyle kontrola ta jest niedopuszczalna w odniesieniu do samego aktu powołania sędziego przez Prezydenta RP, na wniosek w formie uchwały Krajowej Rady Sądownictwa.

Wnioskodawczyni oparła wniosek o wyłączenie od orzekania sędziego wyznaczonego do rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy, tj. SSO M. G. oraz wszystkich pozostałych Sędziów Sądu Okręgowego w Bydgoszczy na przesłance udziału „tzw. neo-KRS” w postępowaniu nominacyjnym, w wyniku którego Sędziowie otrzymali od Prezydenta RP nominację na urząd sędziego Sądu Okręgowego w Sądzie Okręgowym w Bydgoszczy. Właściwym do rozpoznania przedmiotowego wniosku jest zatem Sąd Najwyższy.

Wskazać nadto należy, że Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z 2 czerwca 2020 r., P 13/19 (Dz. U. z 2020 r., poz. 1017) orzekł, że art. 49 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn. Dz.U. 2021, poz. 1805 z późn. zm.; dalej: k.p.c.), w zakresie, w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, jest niezgodny z art. 179 Konstytucji RP. Z kolei Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z 4 marca 2020 r., P 22/19 (Dz. U. z 2020 r., poz. 413) orzekł, że art. 41 § 1 w związku z art. 42 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (tekst jedn. Dz.U. 2022, poz. 1375 z późn. zm.; dalej k.p.k), stosowany odpowiednio na podstawie art. 74¹ pkt 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (tekst jedn. Dz.U. 2022, poz. 1166 z późn. zm.), w zakresie, w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, w skład której wchodzi sędziowie wybrani na podstawie art. 9a ustawy o KRS, jest niezgodny z art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji RP. Powyższych kwestii dotyczy też wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 7 października 2021 r. wydany w sprawie K 3/21 (Dz. U. z 2021 r. poz. 1852), w którym Trybunał Konstytucyjny wskazuje, że: nie podlega kontroli legalności procedura powołania sędziego, w tym badanie zgodności z prawem aktu powołania sędziego przez Prezydenta RP; nie podlega kontroli legalności uchwała Krajowej Rady Sądownictwa zawierająca wniosek do Prezydenta RP o powołanie sędziego oraz stwierdzanie przez sąd krajowy

wadliwości procesu nominacji sędziego i w jego efekcie odmowa uznania go za osobę powołaną na urząd sędziowski. Ponadto, w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 23 stycznia 2022 r., wydany w sprawie P 10/19 (Dz. U. z 2022 r. poz. 480) przyjęto, że nie jest uzasadnioną przesłanką wyłączenia sędziego wątpliwość w zakresie jego bezstronności w danej sprawie wynikająca z okoliczności odnoszącej się do procedury jego powoływania przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa. Wyjaśnić dodatkowo należy, że nadanie orzeczeniom Trybunału Konstytucyjnego mocy powszechnie obowiązującej połączonej z ich ostatecznym charakterem (art. 190 ust. 1 Konstytucji RP) oznacza, że Sąd Najwyższy jest nimi związany.

Sąd Najwyższy podkreśla więc ponownie, że akt powołania sędziego stanowi podstawę prawno-konstytucyjnego stosunku łączącego osobę sędziego z Rzeczpospolitą Polską, który - jako taki - nie może być przedmiotem kontroli sądowej (postanowienia Sądu Najwyższego z 16 października 2019 r., sygn. akt I NOZP 2/19; 15 października 2020 r., I NWW 84/20). Nie jest też rolą trybunałów międzynarodowych, w tym Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, ocena prawidłowości procedur, które znajdują umocowanie wprost w przepisach Konstytucji RP. Już choćby z hierarchii źródeł prawa wynika, iż wykładnia przepisów ustawy w sposób przyjazny prawu międzynarodowemu (wykładni umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą) nie może prowadzić do zrekonstruowania treści normy ustawowej sprzecznej z normami konstytucyjnymi. W tym kontekście wypada przypomnieć, że w uzasadnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 2 czerwca 2020 r., P 13/19, podkreślono, iż „wykorzystanie procedury opisanej w art. 49 § 1 k.p.c. do składania wniosku o wyłączenie sędziego z powodu podniesienia okoliczności wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa byłoby de facto wykorzystaniem instytucji, której przeznaczeniem jest zapobieganie brakowi bezstronności sędziego w konkretnej sprawie do każdorazowej oceny nie tego sędziego, ale prezydenckiej prerogatywy do jego powołania. Stanowiłoby to nie tylko wyjście poza cel tej instytucji, ale przede wszystkim powierzenie sądom powszechnym kompetencji do jakiejś formy rozproszonej kontroli prerogatywy Prezydenta dokonywanej w przebiegu konkretnej sprawy” (wyrok Trybunału

Konstytucyjnego z 23 lutego 2022 r., P 10/19). To znalazło również bezpośrednie potwierdzenie w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, które uznaje akty ustrojowe powołania sędziego przez Prezydenta RP za niepodlegające kontroli sądowej (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 19 listopada 2019 r. w połączonych sprawach C-585/18; C-624/18 i C 625/18 – pkt 133 i pkt 145 oraz wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 2 marca 2021 r., C/824/18 – pkt 122 i pkt 128).

Końcowo, przywołać należy postanowienie Wiceprezes Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 6 października 2021 r., wydane w wyniku skargi Komisji Europejskiej wniesionej przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej, w sprawie C-204/21. Przywołanym postanowieniem Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej zobowiązał Rzeczpospolitą Polską do zawieszenia stosowania art. 26 § 2 oraz § 4 do § 6 u.SN. nie odnosząc się jednak do treści art. 29 § 3 u.SN. Potwierdza to dodatkowo sformułowaną wyżej tezę, że wręczenie sędziemu aktu powołania przez Prezydenta RP skutkuje przyznaniem mu statusu sędziego, to zaś wyklucza możliwość weryfikowania skuteczności tego aktu powołania w ramach jakiegokolwiek kontroli sądowej. Przyjęcie innego założenia mogłoby być sprzeczne z zasadą nieusuwalności sędziego (art. 180 ust. 1 Konstytucji RP), która zakłada możliwość orzekania w przydzielanych sędziemu sprawach w sądzie, do którego został powołany. Zasada nieusuwalności sędziego wyklucza zatem poddawanie weryfikacji jego powołania przez jakikolwiek organ władzy sądowniczej.

W konsekwencji nie ulega wątpliwości, że powołanie sędziego na urząd następuje wyłącznie na podstawie Konstytucji RP, dlatego stanowi ono podstawę prawno-konstytucyjnego stosunku łączącego osobę sędziego z Rzeczpospolitą Polską, który nie może być przedmiotem kontroli sądowej. Powód we wniosku nie wskazał żadnych konkretnych zarzutów, które mogłyby stanowić podstawę oceny niezawisłości wskazanych w nim sędziów wyznaczonych do rozpoznania jego sprawy. Tak skonstruowany wniosek, który jest abstrakcyjny oraz pozbawiony podstaw faktycznych i prawnych, nie podlega merytorycznemu rozpoznaniu.

Mając na uwadze powyższe, wniosek o wyłączenie SSO M. G. oraz wszystkich pozostałych Sędziów Sądu Okręgowego w Bydgoszczy od orzekania, w sprawie toczącej się przed Sądem Okręgowym w Bydgoszczy (sygn. akt X Ca

45/21), formułowany na podstawie wątpliwości co do ich statusu wynikającego z rzekomo wadliwej procedury ich powołania (przesłanka udziału „tzw. neo-KRS”), jako niedopuszczalny na podstawie art. 26 § 3 u.SN należało pozostawić bez rozpoznania.

[as]